

BECA CARNET JOVE d'ACCIÓ SOCIAL – 2024

Projecte d'intervenció social vinculat a una de les línies d'actuació següents: pobresa infantil, ocupació (programes d'incorporació i de reincorporació a l'àmbit laboral per a persones en situació desfavorable), persones grans, malalts avançats, persones amb discapacitat, malaltia mental i interculturalitat, i cohesió social.

L'extensió màxima d'aquest document ha de ser 10 pàgines, és a dir, 5 fulls per ambdues cares màxim.

SÍNTESI DEL PROJECTE

1. Nom del projecte:

Urdimbre, entre teixits.

2. Breu definició del projecte

Aquest projecte pretén millorar la situació de les dones del barri del Raval de Barcelona, que es troben en situació desensellar. Mitjançant la construcció i la reconstrucció dels vincles de suport i de protecció d'aquestes. Comprendent que la interrelació social és fonamental per créixer personalment i en convivència amb la comunitat, per aconseguir una autonomia i independència. Habilitats que es desenvolupen gràcies al creixement i al desenvolupament personal de la infància i l'adolescència en entorns segurs, amb relacions i vincles d'aferrament i de protecció saludables.

Per tant, s'espera la inclusió d'aquestes dones a l'entorn, mitjançant tallers amb professionals especialitzats en el desenvolupament de les habilitats, on es puguin compartir inquietuds, coneixements, vivències i obtenir suport entre elles. Metodologia basada en la coorganització dels espais a través d'una participació activa de les participants, tenint en compte les seves necessitats, on els professionals quedin com a agents secundaris de suport i recursos.

3. Contextualització: descripció de la problemàtica o necessitat/s que aborda el projecte.

Es valora de manera positiva incloure dades estadístiques que recolzin la contextualització.

Si ens fixem en les dades sobre els estudis acadèmics de les persones residents en el barri, ens trobem que un 32,3% de la població no té estudis o té estudis primaris. Aquesta dada, relaciona amb el fet que el districte, i especialment el barri del Raval presenta una de les mitjanes de persones a l'atur més altes de tota la ciutat.

Ciutat Vella és un dels districtes amb la renda familiar més baixa de tota la ciutat. La Renda Familiar Disponible de Ciutat Vella en 2014 continua sent només un 79,7% de la renda de la ciutat, situant-se en un nivell mitjà-baix entre els districtes.

Les dones del barri que es troben en situació de carrer, tenen un alt risc de patir violències, tracta o facilitat a accedir a substàncies drogodependents, ja que el context nocturn consta de trànsit de turistes i substàncies molt sovint.

FEANTSA (2021) conclou que entre el 2009 i el 2019, el nombre de persones en situació de sense llar o que es troba en refugis nocturns i albergs va créixer un 70%, arribant així a les 7000.000 persones. Trobem que les dones pateixen diferents vulnerabilitats a part de la falta d'habitatge. Concretament en el cens de la fundació Arrels, afirmen que el 8% de les persones registrades en situació de sense llar són dones, de les quals l'any 2019, es va identificar que el 43% d'aquestes han estat víctimes d'una agressió física o verbal.

Així mateix, segons Assís centre d'acolliment, afirma que durant l'any 2022, tres de cada quatre dones en situació de sense llar han estat víctimes de violència de gènere. Segons els resultats, podem observar que l'any 2021 un 44% de les dones en situació de sense llar han estat víctimes de violència, en canvi l'any 2022 es va identificar un 57% de les dones ho havien sofert.

Concretament la tipologia de violència patida per aquestes dones, segons ASSIS, el 97% es tracta de violència psicològica, el 67% és física, el 61% és sexual i el 51% de totes aquestes violències són executades per persones que no es troben en situació de sense llar.

El 51,0% dels centres va declarar estar orientat prioritàriament cap a alguna situació específica. Les situacions més sovint ateses per aquests centres van ser Immigració/sol·licitud de protecció internacional (40,2%) i Addicció a altres drogues (no alcohol) (18,5%). I les menys freqüents VIH/Sida (3,3%) i Malaltia de llarga durada/dependència (4,4%).

Concloent, després de l'anàlisi total de la situació, destaca la necessitat de la creació d'un programa en el centre del qual es tracti la interseccionalitat de les diferents vulnerabilitats, ja que la majoria dels serveis d'atenció a persones sense llar a Espanya se centren en immigracion, mixtos i assistencialista en allotjament i alimentació.

4. Persones beneficiàries del projecte (concretar el màxim possible: dones, infants, joventut, col·lectiu vulnerable, persones nouvingudes, etc). Justifiqueu per què s'ha seleccionat aquest col·lectiu.

Dones d'entre 20 i 50 anys que es troben en situació de sensellar. El sensellarisme i els centres que acompanyen aquestes situacions no tenen en compte la doble vulneració que reben les dones, per caràcter de gènere que es troben en situació de sensellar. Per la qual cosa, aquest projecte va enfocat per al benefici directe a dones que es troben en edat laboral, però en situació de sense llar.

Indirectament, també en surten beneficiades les famílies i l'entorn de proximitat d'aquestes, amb la recuperació dels vincles. Com també, la comunitat veïnal, ja que la creació de xarxa de les participants amb la comunitat, els permetrà trencar amb estigmes i l'aparició d'oportunitats laborals o actes de servei al veïnat de la comunitat.

La majoria de les dones que es troben sotmeses en aquestes circumstàncies, es troben amb barreres quan intenten desenvolupar-se en societat, sentir-se acollides per ella o rebre acompanyament.

La falta d'espais, impediments d'accés i buits institucionals són la veritable causa de les necessitats i la demanda urgent de crear entorns de resguard.

És a dir, les dones del centre que es troben vulnerades per totes les raons anteriorment exposades, els manca una sèrie de necessitats; situació de sensellarisme, alhora que la majoria d'espais que poden recórrer estan molt masculinizats, fet que provoca una situació de violència afegida a aquestes dones i impossibilita els espais segurs de resguard per a elles.

5. Àmbit territorial o zona prioritària d'intervenció o implementació:

El Raval, Ciutat Vella. Barcelona.

6. Agents socials implicats en projecte:

Els agents implicats en són les dones en situació de sense llar, les associacions, cooperatives i entitats prosocials del barri, la comunitat veïnal, la família i l'entorn pròxim de les participants i els agents socials contractats (educadors socials, treballadors socials i psicòlegs).

Ajuntament de Barcelona i Fundació la Caixa.

7. D'on prové la idea del projecte?

La idea d'aquest projecte sorgeix al segon any d'estudis en el Grau universitari d'Educació Social a la Universitat de Barcelona. On a partir d'una assignatura de disseny de programes socioeducatius descobreixo la Cooperativa Metzineres de la ciutat de Barcelona. Cooperativa que treballa per l'atenció i l'acompanyament a partir d'una mirada interseccional de les vulnerabilitats que travessen les dones sense llar del barri. Amb l'estudi i l'anàlisi de la situació de les dones que acompanya la cooperativa, en ressaltava la necessitat compartida de la creació o reconstrucció dels vincles socials d'aquestes, factor que les duia a empitjorar o dificultar la seva inclusió social, millora d'autonomia i independència. D'aquí sorgeix la idea del projecte Urdimbre. On pretén oferir aquest teixit relacional que els manca a les dones que es troben en situació de sensellar.

FORTALESA DEL PROJECTE

· Referenciar propostes similars.

→ **Metzineres**

Un dels serveis pioners quant a reducció de danys a la ciutat de Barcelona és Metzineres, el primer programa integrat de reducció de danys dirigit exclusivament a dones i persones no conformes amb el seu gènere. Utilitza un innovador model d'intervenció de base que se sustenta en estratègies comunitàries. La seva manera de treballar es parteix, d'aplicar un enfocament interseccional feminista de reducció de danys i drets humans, centrat en la persona i basat en la llibertat de (re)definició, autonomia, apoderament i millora del benestar físic, emocional i psicològic.

Existeix una necessitat de serveis que compreguin les complexes necessitats de les dones que consumeixen drogues i sofreixen violència, sense obligar-les a viure en espais ocults on corren un major risc a sofrir danys socials, físics i relacionats amb les drogues. Metzineres pretén oferir aquest espai. (Shirley-*Beavan,2020)

Coherència i viabilitat del projecte: Introduir els objectius específics necessaris que desglossen l'objectiu general del projecte i les accions per desenvolupar cadascun d'ells, així com els resultats/impactes (què es vol aconseguir i com es mantenen els seus efectes en el temps).

OBJECTIUS GENERALS	OBJETIUS ESPECÍFICS (OPERACIONALS)	OBJETIUS D'PRENDIZAJE
MILLORAR LES RELACIONS INTERPERSONALS DE LES DONES	Reconstruir xarxes de suport de les dones amb la finalitat de poder millorar la seva situació personal a nivell físic, mental i social mitjançant la identificació de les seves relacions més pròximes	Identificar xarxes de suport poc saludables que no contribueixen al seu desenvolupament
		Identificar aquelles xarxes de suport saludables amb la finalitat de recuperar-les i establir vincles afectius sòlids
	Incrementar les relacions interpersonals de les dones per a poder millorar el seu desenvolupament personal a través de tallers i activitats de suport mutu	Desenvolupar habilitats socials i comunicatives per a generar aquestes xarxes de suport
		Comprendre la importància de tenir suport de la comunitat per a poder desenvolupar i millorar la seva qualitat de vida
		Reflexionar entorn la importància de crear comunitat per a donar-se suport mutu
	Compartir amb les dones informació de la importància de comptar amb una xarxa de suport	Identificar la importància d'una xarxa de suport com a mecanisme facilitador de resolució de situacions
		Desenvolupar resiliència davant de les problemàtiques sorgides al llarg de la vida
	Establir espais on poder fomentar les relacions personals de les dones a través de l'autogestió i la participació activa d'aquestes	Proposar projectes comunitaris per a fomentar les relacions entre dones en situació semblant amb la finalitat de crear vincles sòlids
		Organitzar espais, activitats i projectes on es generi un espai segur de desenvolupament personal i social de les dones

	Apropar a les dones als espais comunitaris del barri per teixir una xarxa tot vinculant-se a ell.	Iniciar processos de participació a la vida veïnal comunitària.
--	---	---

→ **Metodologia**

La metodologia del projecte és dura a terme de la següent manera; tal com hem esmentat anteriorment en els objectius, la finalitat d'aquest projecte és millorar les relacions interpersonals de les dones, a partir de la reconstrucció de les xarxes de suport ja existents, la construcció de noves i compartir situació amb les altres destinatàries. Els i les professionals oferiran un tracte adequat a aquests espais on es puguin donar aquests vincles per a paralitzar la situació de vulnerabilitat que pateixen. Donant espais de seguretat efectius, oportunitats de comunicació des del respecte amb mirada horitzontal i una transformació que repercuteixi positivament en la vida de les dones destinatàries.

Com a principi bàsic i imprescindible, considerem totalment necessària la participació activa de les usuàries en tot el procés del projecte. Per a aconseguir aquesta participació crearem una assemblea on professionals i usuàries compartiran espai, per a poder establir un diàleg igualitari on es decideixin quines activitats volen dur a terme, com i amb quina finalitat. Partint, sempre, de les necessitats expressades per aquestes. L'Assemblea comunitària, es durà a terme cada dues setmanes on s'exposarà tot allò relacionat amb el projecte.

Per a dur a terme els objectius principals del projecte, posarem en pràctica tres blocs, on cadascun d'ells detalla i treballa en més concreció els objectius marcats. A partir de tallers, formacions, dinàmiques i sortides al barri i a la comunitat. Els tres blocs estan formats de manera consecutiva, per a anar treballant gradualment les relacions interpersonals de les usuàries. El primer bloc, emfatitza en l'aproximació, el primer contacte, el coneixement entre elles, el treball emocional i l'autoestima a partir de dinàmiques de coneixement i introspecció. El segon bloc, fa referència a la pràctica de noves activitats i hàbits a partir de tallers, per a empoderar a les dones i potenciar les seves capacitats i habilitats. Aquests es donaran a partir de tallers d'art, expressius, autodefensa. Totes elles amb professionals experts en cada àmbit, per a oferir estratègies d'aprenentatge qualitatives. Finalment, en el tercer bloc, les activitats van dirigides al contacte amb el barri, creant comunitat i participació en ell, a partir del coneixement de la situació i el context ecosistèmic en el qual resideixen les dones, per a poder afavorir la seva integració en ell.

→ **Activitats**

La implementació del projecte Ordit es dividirà en tres grans blocs, el primer dedicat a generar vincles i confiança entre les participants, no incloent la participació d'agents externs amb la finalitat de desenvolupar i crear un espai segur. Consisteix a treballar la confiança de les participants tant a nivell individual com col·lectiu, alhora la introspecció i l'apoderament, posant en tot moment en el centre les dones, adaptant-nos a les seves necessitats i temporalitats.

Pel què refereix el Bloc 2, aquest cerca oferir a les participants eines i recursos d'apoderament per a poder facilitar la seva emancipació. A partir de tallers col·lectius i participatius entre elles en els quals a partir de la comunicació, les arts plàstiques, musicals i/o de lectura podran posar en pràctica les

seves capacitats. Aquests tallers els donaran recursos per a poder fer front a un canvi de vida per a aconseguir la prosperitat, com per exemple hàbits i costums.

En relació al Bloc 3, aquest anirà enfocat en obrir-se al barri, és a dir, al context en el qual es troben, per a enfortir les xarxes amb aquest. Aquest bloc consisteix a participar de diversos espais del barri, amb objectius i metodologies afins, com per exemple col·lectius feministes, entre altres. La idea és poder vincular aspectes complexos i situacions en què es troben les participants amb col·lectius i lluites que intenten fer front est. Es considera un aspecte molt important per a crear sentiment de pertinença, no sols en el grup de l'entitat o el seu entorn pròxim, sinó també sentir-se dins a la societat, trobant espais en aquesta on poder-se desenvolupar i alhora, poder unir-se en la lluita contra tot allò que el sistema imposa i oprimeix en la comunitat.

- Detalla la relació dels recursos humans necessaris i les seves funcions per a desenvolupar el projecte.

Els recursos humans necessaris, principalment en són educadores socials i psicòlegs amb experiència laboral en el camp social i amb coneixements de perspectiva de gènere. Les seves funcions en seran: la gestió d'espais que puguin ser cedits per centres del barri al grup de dones. El disseny, la programació i la implementació dels tallers i la mediació i l'aproximació del grup de dones als espais de participació comunitària.

Per la contractació del personal es valorarà l'experiència en l'àmbit comunitari, coneixements de perspectiva de gènere i educació per a adults.

- És viable el projecte tenint en compte els recursos econòmics, els recursos humans necessaris i els resultats esperats? Cal justificar la resposta.

La viabilitat del projecte és totalment considerable, ja que partim de la base dels recursos ja existents de l'entorn, com en són el sediment dels espais del barri per a dur-se a terme les activitats. La major part del personal implicat en són els familiars, la xarxa de proximitat i la comunitat veïnal, igual que en dur-se a terme al mateix barri tampoc en seran necessàries despeses per desplaçaments. Per tant, centralitza les despeses únicament en els materials per a les activitats i la contractació del personal, en aquest cas a un/una educadora social i un/una psicòloga.

Personal a càrrec del projecte: educadora social contractada a jornada completa (35 hores) per obra i servei durant dotze mesos i un/una psicòloga contractada a jornada parcial (20 hores) per obra i servei durant vuit mesos.

- Sostenibilitat en el temps del projecte: Un cop finalitzat el projecte, quin efecte romandrà en la zona d'intervenció i/o en les persones beneficiàries del projecte?

El projecte té una sostenibilitat en el temps, ja que aquest pretén impulsar la creació o la reconstrucció dels vincles al seu entorn social i al comunitari, per la qual cosa, aquest te com a objectiu principal acompanyar i genera les situacions i els entorns favorables perquè es duguin a terme aquests vincles i relacions. Els efectes que romandran en la zona d'intervenció en són l'abolició de l'estigmatització de les dones a partir del contacte i el coneixement d'aquestes, com també la

reducció de danys en les participants i la millora de la seva situació social que les ajudarà a generar oportunitats laborals i entorns d'aixopluc de seguretat.

BALANÇ SOCIAL I TRANSVERSALITAT DE GÈNERE

- De quines eines de balanç social, ambiental i/o de transparència disposa el projecte?

El projecte disposa de molta transparència, ja que pretén millorar l'entorn social del territori. Tant per a les persones directament beneficiàries, com per la vida comunitària del barri. Enriquant el coneixement interpersonal de la petita societat de la zona i creant teixits i vincles entre ells i elles per a poder millorar la quotidianitat veïnal de la zona. Pretén reduir l'estigma i els factors de risc que perjudiquen les persones que hi viuen a la zona del Raval a causa del percentatge tan elevat de sensellarisme, atur i persones immigrades. Per poder avaluar els processos, establirem uns indicadors d'impacte en cada objectiu per tal d'avaluar, durant i finalitzat el projecte el balanç social, ambiental i individual que ha causat en l'entorn. L'extracció d'aquesta informació és dura a terme mitjançant l'observació i el diari de camp dels o les treballadores contractades.

1. Reconstruir xarxes de suport de les dones amb la finalitat de poder millorar la seva situació personal a nivell físic, mental i social mitjançant la identificació de les seves relacions més pròximes
 - **Indicador d'impacte:** nombre de participants que demostren tenir un nivell de vida millor (qualitat) després de la implementació del projecte.
2. Incrementar les relacions interpersonals de les dones per a poder millorar el seu desenvolupament personal a través de tallers i activitats de suport mutu
 - **Indicador d'impacte:** Grau de sensació de pertànyer a un grup de les participants a al final del projecte
3. Compartir amb les dones informació de la importància de comptar amb una xarxa de suport
 - **Indicador d'impacte:** % participants que consideren important comptar amb una xarxa de suport
4. Establir espais on poder fomentar les relacions personals de les dones a través de l'autogestió i la participació activa d'aquestes
 - **Indicador d'impacte:** % de participació activa de les participants en el desenvolupament del projecte.
5. Apropar a les dones als espais comunitaris del barri per teixir una xarxa a partir de la vinculació a ell.

- **Indicador d'impacte:** % de participació als espais i activitats comunitàries del parri de les participants.
- Incorporació de la **perspectiva de gènere** al projecte.

La perspectiva de gènere s'estableix de forma implícita i transversal en el projecte. El mateix projecte sorgeix a causa de la manca de perspectiva de gènere en els centres i serveis que atenen a les persones sense llar. Ja que solen ser espais no mixtos i entorns masculinitzats. El projecte, d'entre d'altres, pretén portar una estratègia reconeguda en els àmbits de supervivents de violència de gènere, per poder-lo vincular a les dones que es troben en situació de sensellar. La reconstrucció de la xarxa de suport mutu i de l'entorn proper és una pràctica duta al llarg del temps en centres i espais de seguretat per a víctimes de gènere.

Tenint en compte que sovint, les dones que es troben en situació de sense llar pateixen violències, així ho acredita el registre de la cooperativa Metzineres, dins del criteri de Factors de Vulnerabilitat, el 54,2% de les usuàries es consideren supervivents de violència. Per tant, la finalitat principal del projecte és intervenir sobre un eix transversal en concret que conté una doble vulneració de les participants, procedent del gènere i la situació desensellar.

BIBLIOGRAFIA

ACN. (2021, marzo 7). *El 64% de les dones sense llar han patit violència al carrer, segons Assís*. Social.cat.

<https://www.social.cat/noticia/13968/el-64-de-les-dones-sense-llar-han-patit-violencia-al-carrer-segons-assis>

Diagnóstico, 02 1. (s/f). 02. *Diagnóstico y visión*. Barcelona.cat. de https://ajuntament.barcelona.cat/ciutatvella/pla-desenvolupament-economic/sites/default/files/diagnostico_pde_ciutat_vella.pdf

Dones sense llar. (s/f). Ara.cat. de <https://interactius.ara.cat/dones-sense-llar>

Dones sensellar: trencant la invisibilitat. Sant Joan de Déu Serveis Socials Barcelona. <https://www.sjdserveissocials-bcn.org/ca/dones-sensellar-trencant-invisibilitat>

Gencat, D. (s/f). *Sistema d'Informació sobre Drogodependències de Catalunya Informe anual 2021*
Canal Salut > Drogues. Gencat.cat. de
https://drogues.gencat.cat/web/.content/minisite/drogues/professionals/observatori/2022/Informe-SISTEMA-INFORMACIO-DROGODEPENDENCIES_Informe-anual-2021_ok.pdf

Gómez, P. G. (s/f). *Exclusió i Sensellarisme. Un fenomen global*. Revistaalimara.net. de
http://www.revistaalimara.net/revista/wp-content/uploads/2019/02/Revista-Alimara-60_Article-03.pdf

Home. (s/f). Feantsa.org. de <https://www.feantsa.org/en>

Informe 'Viure al carrer a Barcelona. Radiografia d'una ciutat sense llar' - núm. 4 (dades 2022). Arrels Fundació. <https://www.arrelsfundacio.org/informe-viure-al-carrer-2022>

Metzineres, Investigación. Consultado en <https://metzineres.org/es/investigacion>

Metzineres - Entornos de cobijo para mujerxs que usan drogas sobreviviendo violencias. (s/f). Metzineres.org. de <https://metzineres.org/es/investigacion>

Medina, J., Villena, M., & Vargas, E. (2020). Redes de apoyo en mujeres víctimas de violencia: un estudio desde el modelo transgeneracional. *Revista Scientific*, 5(Ed. Esp.), 70-89, e-ISSN: 2542-2987. Recuperado de: <https://doi.org/10.29394/Scientific.issn.2542-2987.2020.5.E.3.70-89>

Lagarde y de los Ríos, M. Autoestima y Género. (Cuadernos inacabados 39. 2000) Consultado en https://xenero.webs.uvigo.es/profesorado/marcela_lagarde/autoestima.pdf

Shirley-Beavan, S., Roig, A., Burke-Shyne, N., Daniels, C., Csak, R. (2020) Women and barriers to harm reduction services: a literature review and initial findings from a qualitative study in Barcelona, Spain. *Harm Reduction Journal*, 17:18,1-13. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12954-020-00429-5>